

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ... .. 40 Lei
Pe jumătate de an ... .. 20 Lei

Apare odată în săptămână: Duminică.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Eminescu N-rul 18.
Telefon pentru oraș și județ: 266.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa, rostită la sfințirea bisericii din Comeat, în 6 Septembrie 1925.

„Mărturisimă-voiu ție Doamne
întru adunare multă, întru norod
mult te voiu lăuda” (Psalm 34 v. 17.)

Iubiții mei fil sufletești!

Așa grăia oarecând proorocul și împăratul David; Hristos nu-i arătase calea laudei adevărate ce se aduce lui Dumnezeu, căci încă nu venise Hristos și iată că marele prooroc se mărturisește și laudă pe Dumnezeu unde este adunare multă.

Mulțumind lui Dumnezeu că m'a învrednicit a sfinți întâia dată o biserică din eparhia mea, cu atât mai vartos voiu striga deci eu, arhiereul lui Hristos: Mărturisimă-voiu ție Doamne întru adunare multă, adică în sfânta biserică și te voiu lăuda în fața poporului meu. Căci tu Doamne, deși prin grele timpuri am trecut și trecem ne-ai învățat să biruim cu ajutorul Crucii. Tu Doamne ni-ai învățat pe noi Români ortodocși ca, să privim sus la crucea de pe turnul bisericilor și apoi întrând să ne încălzim sufletele, precum focul încălzește fierul și alte metale.

Tu Doamne ni-ai învățat că, de câte ori e vorba de biserică noastră, să aruncăm privirile și asupra trecutului.

Iubit Popor!

Ochiul nostru descoperă că nici nu trecură trei sute de ani dela venirea Mântuitorului și biserică noastră a avut episcopi, ca de pildă în cetatea Tomis, adică în Constanța de azi. De atunci și până azi toți Români au ținut la legea lor și nu numai că un Constantin Brâncoveanu a murit pentru neam și lege, dar strămoșii noștri au apărut în trecut întreagă creștinătatea de puhoiul barbarilor păgâni și tirani.

Dacă Ștefan-cel-mare și sfânt a primit numele acesta, l-a primit pentru apărarea creștinătății întregi. Dacă numele lui Mircea cel Bătrân, Ștefan-Cel-Mare, Neagoe Basarab și Mihai Viteazul sunt săpate și zugrăvite pe zidurile bisericilor, aceasta o explicăm ușor: o explicăm prin credința lor neșarmurită că precum lucrurile lumii acestea primesc dela soare lumina și căldura trebuitoare, astfel și sufletul omenesc numai dela Dumnezeu poate primi hrana sa adevărată.

Dar nu numai din punctul de vedere al credinței ci chiar din punctul de vedere al existenței noastre ca neam a fost și este foarte însemnată religia părinților, moșilor și strămoșilor. A fost doar o vreme, când Turcii vin asupra Românilor. Focul și sângele au făcut atunci multe jertfe, dar Românul nu și-a dat legea sa, căci nu se găsea român ortodox care să vrea viață familiară turcească și peste tot viață turcească.

Dacă ni-am întreba care este locul cel mai sfânt, în care Români au învățat să țină de neam și lege, un singur răspuns am da cu toții: locul acela a fost, este și va fi: sfânta biserică. Da fraților! Mărturie sunt zidurile bisericilor vechi ce le vedem și astăzi. Pare că văd pe strămoșii noștri cum își zideau case sărăcăcioase pentru locuit; parecă văd că și palatele voivozilor erau lipsite de pompă și mărire, dar știau strămoșii să ridice locașuri mărețe pentru sfântul Altar, căci știau că ele sunt locașurile lui Dumnezeu. Ciocanele cu cari clădiau erau într'aripate de o nemărginită credință; dalta lor era pusă în mișcare de cea mai adâncă și mai simțită evlavie. Credința și evlavia i-au făcut pe strămoși să-și impodobească bisericile cu cele mai frumoase icoane sfinte. Cu încredere în piatra fundamentală, care este Hristos și cu încredere în temelii zidite pe piatra credinței: zidurile puternice se ridicau spre Cer. Credința și evlavia ridicau cupola ce se aseamănă cu acoperământul Cerului; ele făceau să străbată soarele în Sf. Altar, în naia și tinda bisericilor; ele făceau să se ridice turnurile mărețe ară

tând că precum turnurile se ridicau spre cer, așa și strămoșii noștri doreau să-și ridice spre cer dorințele, durerile, bucuriile și rugăciunile lor. Tot credința și evlavia îi făcea să așaze semnul mântuirii, sfânta Cruce pe vârful turnurilor: ca semn-al luptei și al biruinței creștine!

Așa erau atunci timpurile! Din acele timpuri ni-a rămas și nouă moștenirea sfântă a credinței și evlaviei și pentru aceasta ni-am adunat azi aici. Căci bucuria de azi nu e strigătul de biruință al vre-unui om puternic al lumii, nici izbânda vre-unei descoperiri omeneste. Dar ce este atunci? Este izbânda sfântului Altar, pe care nu-l pot atinge valurile sgomotoase ale lumii. Bucuria de azi este o biruință în împărăția lui Dumnezeu. Este biruința credinței cu care vâslim în corabia sufletescă a neamului, este biruința corăbiei al cărei proprietar este Iisus Hristos, cărmacii sunt Apostolii, episcopii și preoții, iar călătorii sunt cetele credincioșilor și ale sfinților.

Ei bine fraților în această zi de biruință să ne dăm bine seama că biserica adică corabia sufletului nostru face călătoria sa prin valurile vieții furtunoase; călătoriile ei duc totdeauna la limanurile raiului și țanta ei a fost, este și va fi totdeauna fericirea vecinică!

1. Unul din cele mai mari foloase ale cercetării bisericii este că, simțim răspundere unii față de alții găsindu-ne în fața sfântului Altar în fața aceluiaș Tată ceresc. Ne aducem aminte atunci că în viața de toate zilele cât ne amărăm unii pe alții și că această amărăciune trebuie să piară căci doar auzim în biserică: Să iubim unul pe altul ca într'un gând să mărturisim! Atunci rostim aceleași rugăciuni, aceleaș cântări și astfel suntem datori a cerceta biserica, aducându-ne aminte că prin aceasta ne înălțăm sufletele la Dumnezeu în societatea fraților de o credință. Trebuie deci să căutăm această înălțare căci este știut că valul lumii ridică și coboară pe om și omul poate contribui la ridicarea sa, dar găsindu-se în stare de cădere e osândit să stea mai mult ca un privitor neputincios.

2. Cu atât mai mult să cade a cerceta sfânta biserică în mod regulat, cu cât în biserică laudăm pe Dumnezeu iar prin aceasta ne gândim cât de neputincioși suntem în fața puterii Sale.

Căci ce ești tu și ce sunt eu în comparație cu întreaga omenire? Ce este omenirea în comparație cu toate cetele arhanghelilor și îngerilor? Ce sunt oare toți îngerii în asemănare cu Dumnezeu? Așa se întrebese odată

sfântul Ignatie¹⁾, care a murit moarte de martir și așa trebuie să ne întrebăm cu toții, căci cu toții avem dorința de a ne ridica de pe pământ la isvorul adevărat al ființii noastre. Cu toții avem scopuri mai înalte decât grijile zilnice, cu toții dorim răsplată mai mare decât cea pământească și dacă se cere luptăm cu credință. Luptăm căci avem convingerea că nu putem trăi fără sfintele Altare.

3. În adevăr fraților, nu putem trăi fără sfintele Altare. Este adevărat că Dumnezeu poate fi laudat și sub umbra unui copac și lângă izvoarele apelor sau lângă munții înalți, dar cea mai mare parte a oamenilor numai în biserică se poate închina după dorința sufletului.

Un necredincios, întrebă odată pe o femeie, pe care o cunoaștea, unde se duce. Necredinciosul auzind că femeea merge la biserică, îi zise: De ce nu te rogi în casa Dtale, pentrucă îți mai pierzi timpul mergând până la biserică? La rândul ei și femeea a întreat pe omul necredincios, unde merge și aflând că merge la crâșmă, îi zise: „De ce nu-ți beai vinul acasă?” Necredinciosul răspunse că la crâșmă îi cade vinul mai bine și are și tovărășie! Dar femeea zise atunci cu înțeles: „Învată omule că în crâșmă se face numai tovărășie rea, dar rugăciunea se potrivește mai bine în biserică, în tovărășia oamenilor cari se închină cu sfințenie.”

Și acum să ne dăm seama cât a trebuit să luptăm ca să avem Sfintele altare! Știm că lumea s'a împărțit în două tabere chiar la venirea Mântuitorului: apostolii și învățăceii în tabăra cea mică, iar ceilalți concetățeni ai săi și soldații romani cari l'au răstignit pe Cruce, formau tabăra cea mare. Iisus este prins și atunci cei ce țineau la Dânsul s'au ascuns de frică, inamicii însă tot mai îndrăzneți au devenit, văzând părăsirea și izolarea. Dar azi, când ne bucurăm de învierea Domnului, de ce să stăm departe de sfintele Altare, de ce să rătăcim inamicii, cari î-și bat joc de locurile noastre sfinte. De ce să nu ne adunăm cu toții ca să aibe respect credința noastră? Au nu simțim că cea mai mare parte a oamenilor luminați sunt credincioși punând semnul Crucii pe biserici, pe coroanele regilor, ale ostașilor, pe case și în locurile de judecată?? Da fraților, simțim cu toții că Mântuitorul Iisus Hristos a fost și este centrul istoriei popoarelor și națiunilor. Veacuri întregi Lui s'au supus mințile luminate și aceasta e și nădejdea viitorului popoarelor ca și al neamului nostru.

¹⁾ Despre păcat.

4. Dar întrunindu-ne la biserică vom da o altă creștere fiilor noștri, cari de fapt au mare nevoie de creștere bună. Am citit că pe timpul războiului o femeie a lăsat primăriei sale să împartă în fiecare an câte 500 lei la trei băeți și la trei fete, cari totdeauna au ascultat de părinți, au mers la biserică, n'au înjurat și n'au făcut alte rele.

Dar banii până azi au rămas neampărțiți căci nu s'au găsit în acea comună asemenea copii. Să dăm deci o creștere bună în familie și părintele să dea pildă fiului său, cercetând sfânta biserică.

5. În sfârșit să vă spun iubitorilor că deși în sfânta biserică nu vom găsi un preot care să aibă rostul și graiul lui Ioan Gură-de-Aur, dar de bună seamă vom găsi oameni curați la inimă. Vom găsi oameni cari slujesc Sf. Altar, de unde învățăm ca să nu fim cu nerecunoștință către dâșii, spre a nu cădea peste piatra care este Hristos. Căci Evanghelia zilei de azi, despre stăpânul care a sădit vie cu gard, ne spune că se vor spulbera cei ce nu ascultă de Hristos, ai cărui urmași sunt preoții. Să ne ferim a cădea în starea Evreilor cari au răstignit pe Hristos și azi n'au nici țară, nici Evanghelie.

Mare este însă bucuria noastră că, Voi nu sunteți nerecunoscători preoților voștri. Ei v-au îndemnat să zidiți acest sfânt lăcaș, și astfel vă exprim și eu recunoștință și laudă pentru această jertfă. (Aici se înșiră numele donatorilor). Sufletul meu este acum mângâiat și astfel binecuvântarea mea se revarsă asupra voastră cu prisosință, căci dați și altora pildă de credință și evlavie și viață creștină. Astfel să mergem înainte cu toții pe această cale pentru că:

Creștini suntem pe acest pământ
O lege-avem dela Cel Sfânt
Noi legea noastră s'o iubim
Și pentru dânsa să murim
Căci ortodocși noi ne numim

Amin.

Sfințire de Biserici și vizitație canonică.

În zilele de 6—8 Sept. a. c., P. Sf. Sa Episcopul nostru *Grigorie*, — însoțit de trei persoane din gremiu — a avut un nou prilej de a lua contactul cu eparhioții săi, din câteva comune aparținătoare protopopiatului Lipovei. La 6 Sept. adecă a dat destinațiunii

noua, biserică din comuna *Comeat*, iar în 8 Sept. a sfințit biserică nouă din *Pătirș*.

Și într'una și în cealaltă comună, Arhierul a constatat marile jertfe materiale, aduse de credincioșii puțini la număr, și a avut bunul prilej să mulțumească poporului jertfitor pentru Biserică, și preoților, cari au stat în fruntea acțiunii.

Astfel, a fost subliniată activitatea învățătorului-preot *Virgil Lugojan* din *Sintar*, administrator parohial al *Comeatului*, care prin străduințele sale ca preot și conducător de cor s'a prezentat în cea mai favorabilă lumină înaintea superiorilor săi și înaintea obștei, care l-a apreciat. — Celalalt preot, *Vasile Groza*, parohul *Dorgoșului*, n'a rămas mai pe jos în străduințele sale încununată prin dragostea și ascultarea credincioșilor, cari au adus mari sacrificii, mai ales fiind comuna situată la munte și credincioșii puțini și nu prea înstăriți.

Cuvine-se deci, ca numele celor doi preoți și jertfele credincioșilor lor să fie arătate aci, ca exemple vrednice de urmat.

*

Celelalte comune, în cari s'au făcut vizitațiuni canonice din acest prilej, au fost: *Sintar*, *Bogda*, *Chesinț*, *Chelmac*, *Belotinț*, *Dorgoș* și *Ususău*.

În afară de însuflețirea poporului dornic de cele sufletești, trebuie să scoatem la iveală și numărul frumos de intelectuali, cari s'au atașat în acest drum de evanghelizare. În cursul acestui drum, în fiecare comună cu biserică, s'a făcut serviciu religios — la *Chelmac* chiar sf. liturghie — și s'a cuvântat din partea Arhierului. P. Sf. Sa a aflat cuvintele cele mai nimerite, pentru a însufleți poporul și de a grăi și intelectualilor noștri despre rostul lor religios în sinul neamului.

Acestei împrejurări este a se atribui și aceea, că, la apelul P. S. Sale, de a se contribui pentru adunarea unor mijloace de propagandă, la cele două mese din *Pătirș* și *Chelmac*, s'au iscălit peste 5000 Lei.

P. S. Sa a avut cuvinte de calde îndemnuri către popor, de a da cinstă și ascultare preoțimei, mai apăsând cuvântul pe ici-colo, unde erau scăderi de înlăturat.

*

Aceste trei zile, de sărbătoare pentru popor și de evanghelizare și informație din partea Arhierului, sunt începutul de bun augur al unei străduitoare apostolii, care-și va da roadele sale binecuvântate.

Comunism și religie.

Aproape nu mai găsim jurnal, ale cărui coloane să nu fie pline de cele mai senzaționale știri, relativ la propaganda tot mai îndrăzneată a comunismului. După ce a prins rădăcinii adânci în imensul imperiu rusesc, comunismul — prin organul său de propagandă, internațională III, — tinde tot mai stăruitor să se ramifice pe toată suprafața pământului. Tezaurul puternicului stat rusesc de odinioară, apoi aurul și pietrele scumpe, confiscate dela bogatele biserici rusești dela nobili și burghezi, — înlesnesc foarte mult sortii de izbândă ai acestei propagande. Băncile sovietice, înființate cu ajutorul acestor bogății, în Berlin și în Londra, pun pe propagandiștii comunismului la adăpostul grijilor materiale. Cu cecurile acestor bănci, agenții comuniști pot ridica ori unde și ori când remunerația propagandei. Ear nepăsarea celor ce aveau și căderea și posibilitatea, să sugrume această propagandă la timpul oportun, se răzbună acum în modul cel mai neașteptat. Ce se putea face cu puține jefte atunci, va trebui să se facă cu costisitoare jefte acum. Dar se va face pentru că trebuie să se facă.

Propaganda comunistă a început acum să lovească direct în interesele marilor puteri și aceasta va aduce cu sine în mod inevitabil, acțiunea acestora contra comunismului.

Pe noi ca slujitori ai bisericii, întemeiate prin suferințele Mântuitorului Isus Hristos și a martirilor eroi ai creștinismului, ne interesează în aceea măsură propaganda comunismului, care aruncă și împotriva noastră aceleași săgeți veninoase și pline de vrășmășie. Ear lupta ce se dă în cadrele menționatei propagande, este îndreptată în mare parte contra bisericii, contra clerului și contra creștinismului. Aceasta din motivul că comunismul nu poate stă alături de creștinism. Și pentru ca propaganda comunistă să se poată face cu rezultat, trebuie distrusă mai întâiu autoritatea bisericii. De aceea e atât de mare apropierea între ateism și între anarhie. Ele s'au dezvoltat alături și se sprijinesc reciproc, fără să-și dea seamă de aceasta.

Sămânța comunismului s'a aruncat deodată cu cea dintâi încercare criminală de a distruge autoritatea și dogmele bisericii. Inceputul l-au făcut raționaliști, iar cel ce a dezvoltat acele idei, cu o stăruință vrednică de o cauză mai bună, a fost filozoful J. Rousseau. În cartea sa; „Contractul social“ Rousseau cere distrugerea tuturor instituțiilor existente și înlocuirea lor cu altele, așezate pe cei trei stâlpi puternici ai egalității, libertății și fraternității. Spre atingerea acestui scop trebuie mai întâiu distrusă orice autoritate. După Rousseau indivizii s'au asociat din interesul comun tuturor de a se apăra reciproc. Individul care a avut libertate absolută înainte de încheierea contractului social, i și păstrează și pe mai departe libertatea individuală în aceea măsură. Nu trebuie deci să se supună nici colectivității, nici altor indivizi. Nu trebuie s'asculte de nimenea, ci numai de sine însuși. Guvernele și conducătorii statelor nu au nici o putere dela Dumnezeu. Toată puterea este în mâna maseilor. Ele au dreptul suveran de a investi pe cineva cu putere și tot ele au dreptul a-l alungă oricând după bunul lor plac. Principiile lui Rousseau au servit de bază la deslănțuirea revoluției franceze fără ca Rousseau să aibă fericirea de a vedea secerișul sângeros al semințelor aruncate de dânsul prin această carte.

La aceste idei s'au adăos mai târziu altele, menite să potențeze anarhia și să depărteze lumea și mai mult de biserica lui Dumnezeu.

Sunt speculațiunile filozofiei materialiste reprezentate între alții prin Vogt, Moleschott dar mai ales prin filozoful Büchner, cel din urmă prin cartea sa: „Kraft und Stoff“, profesează materialismul cel mai exagerat, susținând și argumentând că: Totul în lume e numai materie și forță.

Spirit și viață spirituală nu există, sau dacă există e numai o funcție a materiei. Deși argumentele subrede ale lui Büchner au căzut rând pe rând în fața loviturilor primite dela adevărații oameni de știință, totuși ele se răspândesc și azi în lumea celor ce s'au obișnuit să primească de bani buni tot ce se tipărește.

Răsimat pe principiile lui Rousseau și alimentat de ideile filozofiei materialiste, comunismul — prin apostolii săi: Marx, Engels, Bernstein și alții — vrea să nimicească proprietatea particulară și să licvideze biserica, familia și statul, ca tot atâtea instituțiuni, cari apără atotputernicia capitalismului.

Ideile acestea anarhice și antireligioase n'au pătruns direct și deodată în păturile de jos ale muncitorilor lor. Cei săraci au fost totdeauna pătrunși de cea mai ferbinte credință în Dumnezeu. Chiar singura lor mângâiere, singurul razim în calea truditei lor vieți, a fost și va fi totdeauna nădejdea sfântă, nădejdea plină de farmec ceresc, pe care numai credința în Dumnezeu ne-o poate da. A trebuit să treacă timp îndelungat, de vecri triste și umilitoare; a trebuit să vină oameni fără suflet, ca să distrugă această credință. Numai distrusă credința, s'a putut infiltra în masele muncitorilor o nădejde străină de nădejdea creștinească: Nădejdea în realizarea raifului pământesc prin revoluția mondială.

Nu numai prin cărțile de propagandă s'a făcut aceasta, ci s'a făcut mai vătos prin pilda vie a capitaliștilor. Aceștia în calitate de patroni ai muncitorilor, au cel dintâi răspunderea morală pentru demoralizarea maseilor. Până când capitaliștii și bogatii peste tot, au respectat poruncile lui Dumnezeu și învățăturile bisericii, nici socialismul și nici comunismul n'au putut avea teren de propagandă. Până când patronii sub influența dragostei de aproapele vedeau în muncitori pe frații lor creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, până atunci n'a fost motiv de nemulțumire. Până când privilegiații sortii au tratat uman și cinstit pe cei lipsiți și nenorociți și prin faptele lor s'au făcut vrednici de numele de creștin, până atunci nu s'a putut răsândi comunismul. Inșă de îndată ce bogatii au început să se lapede de învățăturile lui Isus, bagatelizând credința celor ce numai dela religione așteptau fericirea, din acel moment s'a clătinat și credința celor mulți. Iar când patronii — profitând de principiile materialismului filozofic — și-au făcut din aglomerarea bogățiilor un scop al vieții lor, atunci a început să se sape prăpastia îngrozitoare, care amenință azi ordinea, pacea și întreaga civilizația acestei lumi. Muncitorii considerați de acum înainte ca niște netrebnice instrumente de achiziție și tratați zi de zi tot mai neuman, au ajuns să se adâncească în noroiul mizeriei. Luxul, risipa și desfrâul celor puternici a produs nemulțumirea, care de mult clocotește în sufletele celor de jos. Nemulțumirea aceasta a fost apoi exploatată de propagatorii comunismului.

Deși e constatat și dovedit de cei competenți, că comunismul este o utopie, el are totuși o putere: Are puterea de a nimici tot ce au clădit generațiile tuturor veacurilor. De aceea contrapropaganda se impune dela sine, tuturor celor iubitori de adevăr, de ordine și de pace. Iar rolul de onoare în lupta aceasta revine bisericii lui Hristos. Deși statele europene au la îndemână multe mijloace materiale, pentru curmarea răului, totuși fiind comunismul o boală sufletească, biserica este doctorul cel mai îndreptățit și chemat s'o vindece. Cruciatele marilor puteri vor trece triumfătoare peste stârvul putred al comunismului din Rusia, dar cu aceasta nu s'a vindecat boala care roade sufletul tuturor proletarilor din lume. Biserica singură are darul de-a vindeca boalele sufletești. Biserica prin învățăturile mântuitorului Hristos păstrate și răspândite de dânsa, are chemarea și îndrituirea de-a abate omenirea bolnavă dela calea rătăcită pe care a început să calce. Chemarea aceasta e grea iar greutatea i-o potențează atitudinea păturilor suspușe, cari prin doctrinele lor contrare bisericii și mai ales prin viața lor care e o sfidare a moralei creștine, fac orice activitate a bisericii aproape imposibilă.

Ori câte ar fi însă greutățile, biserica va munci — după pilda mântuitorului Hristos — până la jertfirea de sine pentru binele tuturor. Dela lume nu cerem altceva, decât să se oprească pe o clipă, măcar din calea sa care o duce cu o iuțeală atât de amenințătoare spre prăpastia pierzării.

Iar în clipa aceea să se apropie de lumina învățăturilor creștine. Lumina lui Hristos luminează tuturor celor ce vor să se apropie de dânsa. Cei prea oboșiți de minunile culturai moderne, ar avea o clipă de reculegere sufletească. Mântuitorul îi zice fiecăruia dintre noi: *Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi.* (Matei XI. 28). Mântuitorul ne arată primejdia în care ne duce materialismul cu dragostea prea mare pentru averi zicându-ne. *Ce va folosi omului de ar dobândi lumea și-și va pierde sufletul său* (Marcu cap VIII. v. 36). La lumina acestor învățături oamenii încălziți de dragostea aproapelui și mila creștinească, vor purta cu adevărat sarcina unul altuia. Pe calea cea grea indicată de mântuitorul Hristos sarcina e mai ușoară, iar suferințele și decepțiile cari pândesc la tot pasul pe tot pământeanul, numai în religie pot găsi mângâierea, care le este atât de indispensabilă.

Comunismul să fie un puternic *memento* pentru cei ce prin atitudinea lor dujmănoasă și indiferentă bisericii, au contribuit și contribuie indirect la răspândirea lui.

E. C.

Ad. Nr. 2482/1925.

O nouă Carte de Predici. În atențiunea slujitorilor Altarului. Inregistrăm cu bucurie apariția unui nou volum de predici. Este vorba de cartea preotului Nicolae Hodoroabă, spiritual la seminarul „Veniamin” din Iași, intitulată „Din fața Altarului”.

O recomandăm călduros conținând pe 142 pagini diferite predici la unele Dumineci și sărbători precum și la diferite împrejurări pastorale: sfințiri de biserică, clopote, prapori, etc. Cartea cuprinde și articole cu caracter religios-moral și patriotic. Se poate comanda dela autor cu prețul de 40 Lei.

Arad, la 5 August 1925.

Dr. Grigorie Gh. Comșa m. p.
Episcopul Aradului.

Primul sinod ecumenic

ținut la Niceia în anul 325 d. Chr. — Conferință de Dr. Nicolae Popovici, profesor la Institutul teologic din Arad, ținută în 4 August a. c. la adunarea secției Arad a Asociației clerului „Andrei Saguna.”)

Introducere.

Organizarea sinodală a Bisericii.

În desfășurarea aproape bimilenară a istoriei sale, Biserica creștină a fost bântuită de multe primejdii, cari au încercat să o denatureze și să o abată dela calea adevărată și dela realizarea scopului ei final. Dar dumnezeiescul ei întemeietor, Isus Hristos, a asigurat pentru toate timpurile existența Bisericii și păstrarea originalității ei prin acela, că El însuși a rămas pururea capul și conducătorul ei suprem nevăzut și totodată a încredințat pe învățăceii săi și pe succesorii acestora, ca după înălțarea sa la cer să o conducă mai departe în tot timpul existenței ei. În scopul acesta Isus Hristos a făgăduit apostolilor, că de câte ori se vor aduna doi sau trei întru numele lui, va fi și El în mijlocul lor și că le va trimite pe Duhul sfânt, care să-i însufletească atât pe dânsii cât și pe succesorii lor pusi în fruntea conducerii bisericești, spre a lucra numai în sensul învățăturii și poruncilor date de El ferindu-i totodată de orice rătăcire.

Această orânduire dumnezeiască privitoare la conducerea bisericească o găsim realizată prin eselență în adunările sau sinoadele conducătorilor Bisericii, ca forme superioare ale autorității bisericești. Prima manifestare a activității de felul acesta a apostolilor o găsim în adunarea lor ținută în Ierusalim la a. 52 d. Chr., când au hotărât asupra valabilității legii mozaice în creștinism. Această adunare a servit apoi ca model pentru sinoadele bisericești ulterioare. Chiar din secolul al doilea și al treilea ni s'au păstrat dovezi istorice despre întrunirea mai multor sinoade, deși persecuțiile deslănțuite în acest timp asupra Bisericii au stânjenit-o mult în acest ram de activitate. Începând cu secolul al patrulea însă activitatea sinodală a luat un avânt deosebit.

Despre sinoadele ecumenice în general.

Forma cea mai superioară a sinoadelor de acum înainte este cea a sinoadelor ecumenice, cari se consideră ca expresiunea cea mai înaltă a autorității bisericești. Sinoadele ecumenice formează în dezvoltarea

*) La compunerea conferinței am utilizat opurile următoare: Euz. Popovici: Istoria bis., Dr. Hefele: Conciliengeschichte, Vol. I, Nic. Milaș: Dreptul bis. oriental, Eusebiu din Cezarea: Istoria bis. și viața lui Constantin cel mare, Socrate Scolasticul: Istoria bis. și Sozomeu: Istoria bis., cele patru din urmă în traducerea românească a fostului mitropolit primat Iosif Gheorghian. — N. P.

Bisericii punctele cele mai luminoase, deoarece cu ajutorul acestei instituții s'a păstrat mai mult decât prin ori care alta caracterul Bisericii dat de Mântuitorul Isus Hristos. Poate că sinoadele ecumenice se pot asemăna mai bine cu farurile, cari prin lumina răspândită în largul mării arată corăbiilor pe nopțile viforoase drumul adevărat, ce duce printe stânci la liman și le feresc de sfărâmare în mijlocul valurilor infuriate de viforul sălbatec. Astfel sinoadele ecumenice pe temelile principiilor date de Isus Hristos, pe aceste colonne de granit ale învățaturii creștine, aduceau hotărârile lor însuflețite de lumina Duhului sfânt și dădeau Bisericii directiva de urmat spre realizarea scopului sublim desemnat de Isus Hristos delăturând întunecimea provocată de mințile omenești, ferindu-o de marea viforoasă a patimilor omenești și de stâncile rătăcirilor de credință.

Sinoadele ecumenice le găsim în cursul istoriei bisericești atunci, când primejdia eră mai mare, când rătăcirile de credință, îndeletnicirile rele și stricăciunea moravurilor la unii dintre creștini sau desbinările amenințau mai mult unitatea Bisericii și pașnica ei propășire. În astfel de cazuri conducătorii bisericești adunați în sinoade ecumenice cu competența și autoritatea transmisă lor dela sfinții apostoli, deci formând reprezentanța și autoritatea supremă văzută a Bisericii universale, defineau adevărurile de credință pe baza sf. Scripturi și a sf. Tradiții, judecau asupra învățăturilor noi ivite în Biserică, aduceau norme pentru disciplina bisericească, revizuiu canoanele anterioare și exercitau puterea judecătorească în instanța supremă. Cu un cuvânt sinoadele ecumenice hotărau asupra tuturor chestiunilor privitoare la esența credinții, la principiile fundamentale ale existenței și organizării bisericești, fiind totodată și organele cele mai proprii pentru păstrarea unității Bisericii.

Biserica ortodoxă recunoaște șapte sinoade ecumenice, între cari locul cel dintâi și ca ordine și ca însemnătate îl ocupă cel ținut la Niceia în a. 325 d. Chr. Întru amintirea lui și pentru pomenirea „sfinților Părinți și dumnezeieștilor păstori“, cari, după cum zice cântarea bisericească, „urmând învățăturilor apostolești, au gonit pe lupii cei grei și pierzători, împrăștiindu-l dela staulul Bisericii cu praștia Duhului“ (v. Pentecostarul, Dumineca a 9-a după Paști), sfânta noastră Biserică a așezat rânduielile bisericești din Dumineca premergătoare Pogoririi Duhului sfânt. Iar fiindcă anul acesta se împlinesc 16 veacuri dela acest eveniment important, creștinătatea întreagă s'a oprit mai cu dinadinsul asupra lui. Se cuvine deci ca și noi să ne dăm seama de împrejurările, cari l-au prilejuit, de influința covârșitoare, ce a exercitat-o asupra dezvoltării ulterioare a Bisericii chiar până în ziua de astăzi precum și să medităm asupra îndemnurilor, ce ni-le poate da în împrejurările actuale spre întărirea Bisericii ortodoxe.

Cauzele întrunirii sinodului niceian, în special erezia ariană.

Pentruca cele întâmplare la acest sinod să apară în lumina lor adevărată și pentru ca să pătrundem mai bine hotărârile lui și urmările, ce le-a avut asupra dezvoltării ulterioare a Bisericii, este necesar să facem o privire asupra împrejurărilor, între cari s'a dezvoltat Biserica creștină până la începutul veacului al patrulea.

Înainte de toate se știe, că Biserica în cursul celor trei veacuri dintâi a dus cea mai crâncenă luptă pentru existența sa. Creștinii erau persecutați cu cele mai brutale și sângeroase mijloace, întâi de către iudei și apoi de către păgâni. Anume în societatea romană de dinainte de Constantin cel mare se înrădăcinase credința rătăcită, că creștinismul, răspândindu-se în detrimentul religiilor păgâne, va distruge totodată și statul, deoarece religiile păgâne erau considerate ca cele mai puternice instituții pentru susținerea statului. Pe lângă aceasta abținerea creștinilor dela unele îndatoriri publice, calomniile răspândite în contul creștinilor, interesul material și invidia preoților păgâni precum și superstițiile poporului au determinat pe împărați, ca timp de aproape trei secole să se pună în fruntea dușmanilor creștinilor și să-i persecute pe aceștia cu tot aparatul de stat formidabil, de care dispunea organismul perfecționat al împărăției romane.

Totuși persecuțiile au avut rezultat contrar celui așteptat de păgâni. Creștinismul nu numai că n'a fost desființat, ci dimpotrivă prin ajutorul supranatural al lui Dumnezeu s'a răspândit peste întreaga împărăție romană cu o lupteală uimitoare, încât apologetul creștin Tertullian cu tot dreptul putea zice păgânilor: „*Puteți să vărsați sângele nostru, căci fiecare picătură de sânge creștinesc este sămânță pentru alți creștini*“.

La începutul secolului al IV-lea, prin *edictul dela Milan*, din a. 313 emis de Constantin cel mare împreună cu coregentul său Liciniu, s'a schimbat deodată radical raportul Bisericii creștine față de stat. Creștinismul primește libertate deplină, este înălțat la rangul de religie dominantă și inviolabilă în stat, fiind totodată protejat din partea aparatului de stat și i-se pun la dispoziție mijloace puternice spre întărire și răspândire. În urma acestei situații schimbate trecerea la creștinism se face acum în masse, încât numărul creștinilor crește enorm. Cu aceasta organizația bisericească se amplifică, relațiile dintre membrii Bisericii se complică, se creiază situații noi. Toate acestea trebuiesc reglementate de către o autoritate supremă recunoscută de toți, ca astfel să se păstreze spiritul unitar în Biserica întreagă. *Iată una din cauzele, cari reclamau convocarea unui sinod ecumenic.*

Schimbându-se raportul Bisericii cu statul și cu societatea, se înțelege că s'a produs schimbare și în privința recrutării membrilor Bisericii din punct de vedere calitativ. Până acum se converteau numai suf-

letele cele mai alese, cei ce erau profund religioși și convingși despre superioritatea creștinismului față de religiile păgâne, numai oameni cari doriau din inimă să ducă viața cea mai curată religioasă și morală. Acum însă mulți au trecut la creștinism numai din oportunism spre a-și asigura favorurile, ce se acordau creștinilor de către stat și astfel au ajuns membrii ai Bisericii, ba chiar și ai clerului, multe elemente străine de spiritul ceștin. Apoi, între convertiții în pripă foarte mulți erau dintre cei inculți, cari involuntar introduceau în Biserică obiceiuri păgâne, iar convertiții din clasele mai înalte, cu cultură religioasă filosofică păgână, căutau conștient să impună creștinismului concepțiile lor religioase și morale, pregătind în felul acesta teren propriu pentru erezii. Prin toți acești aderenți conștii sau inconștii, dar numeroși, păgânismul a dus lupta mai departe contra spiritului creștin chiar în sânul Bisericii. Dacă acum atacurile brutale și fâțișe nu mai sunt posibile, locul prigoanelor sângeroase este luat de arme ascunse, de multe ori viclene și intrigante. Astfel, pe lângă focul dragostei adevărate față de Biserică, ce arde în multe inimi, elementele oportuniste și intrigante au înlesnit și răspândirea ideilor rătăcite în ce privește învățătura creștină, adevărurile religioase și morale, disciplina și toate domeniile vieții bisericești. *Iată o altă cauză pentru convocarea sinodului ecumenic*, fiindcă numai prin măsurile energice, prin hotărâri cu putere deosebită și valabile în Biserică întreagă, deci date de o autoritate supremă, se puteau stârpi din rădăcină relele arătate.

Cauza proprie sau imediată a convocării sinodului ecumenic din Nicela a fost însă răspândirea în proporții mari a ereziei ariene, care a amenințat cu dezbinare Biserică întreagă și a pus în primejdie însași temeliiile ei; deoarece atacă unul din adevărurile fundamentale ale creștinismului, adevărul despre dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu, a doua persoană din sf. Treime. Arianismul s'a dezvoltat din ereziile de până atunci. Primele erezii le găsim chiar în timpul apostolilor, cum au fost ale lui Simon Magul, Cerint și alții, dar numărul lor și al aderenților lor sporește mai ales după adevărurile învățaturii creștine vin în atingere cu ideile religioase și filosofice contemporane. Unii amestecau adevărurile creștinismului cu ideile religiei mozaice, alții cu cele păgâne și îndeosebi cu cele orientale, și iarăși alții încercau să pătrundă cu rațiunea toate adevărurile creștinismului, chiar și pe cele ce trec peste puterile minții omenești.

La nașterea ereziei ariene au avut rol mare și sistemele filosofice vechi, dar nu atât cele clasice grecești, ci cele ivite începând cu veacul întâi d. Chr. și mai vărtos *filosofia religioasă a iudeilor alexandriți numită și filonică*, după cel ce a dezvoltat-o deplin, iudeul Filon din Alexandria (născut pe la a. 25—30 a. Chr. — † după a. 39 d. Chr.) Acest sistem filosofic

este o încercare de a pune în acord filosofia lui Platon cu legea mozaică făcută prin explicarea alegorică a sf. Scripturi, din care să se extragă înțelesul mai înalt, adevărat dar ascuns și deosebit de cel literal. Ideile principale ale acestui sistem filosofic sunt următoarele: Din eternitate există Dumnezeu și materia, Dumnezeu ca ființa spirituală infinit superioară iar materia ca o masă infinit inferioară, neînsuflețită și neformată. Fiind Dumnezeu și materia extreme, infinit depărtate una de alta, Dumnezeu nu s'a putut apropia de materie spre a crea lumea. În scopul acesta însă Dumnezeu a produs ființe intermediare, dintre cari cea din tîi și cea mai distinsă a fost „cuvântul” ( ). *Aceasta ființă intermediară între Dumnezeu și lume a creat lumea din Materie. Învățătura aceasta despre logos s'ar găsi și la Moisi.*

În rândul al doilea nu puțin au contribuit la nașterea arianismului și *tendințele raționaliste* ale unor învățați creștini, dintre cari unii din veacul al treilea credeau, că cu ajutorul raționării vor putea face înțeleasă dogma despre sf. Treime îndeosebi față de ereziile deasemenea raționaliste antitrinitare sau monarhiane cu reprezentanții lor principali Pavel din Samosati și Sabelliu. Aceștia din urmă încercau să pătrundă cu rațiunea omenească taina descoperită despre unitatea ființei dumnezeiești și trinitatea persounelor, profesând *părerea greșită, că Fiul sau Cuvântul lui Dumnezeu și Duhul sfânt ar fi numai puteri ale Dumnezeului unic sau numai modalități ale descoperirii lui Dumnezeu în lume.* În felul acesta, intenționând să facă evidentă unitatea ființei dumnezeiești, negau deosebirea personală între Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul sfânt. Împotriva acestei erori, evident contrară învățaturii ortodoxe despre sf. Treime, s'au ridicat mai mulți dintre învățătorii bisericești. Unii dintre aceștia însă au căzut în extremul opus, cum s'a întâmplat cu preotul Ipolit din Roma († 235), Tertulian († 220—244), Origen († 254), episcopul Dionisie cel mare din Alexandria († 265), preotul Lucian, unul dintre întemeietorii școlii teologice din Antiohia și alții. Aceștia credeau, că deosebirea personală între Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul sfânt se poate dovedi numai arătând că *Fiul și Duhul sfânt ar fi nu numai persoane deosebite de Tatăl, ci chiar un fel de creaturi subordonate Tatălui.* Negau prin urmare unitatea ființei sfintei Treimi sau consubstanțialitatea Tatălui, Fiului și Duhului sf. Totuși la scriitorii amintiți acest subordonaționism a fost numai o părere defectuoasă și unii dintre ei, ca Dionisie cel mare și-au recunoscut chiar greșala.

Cel ce a susținut însă cu încăpăținare suordonaționismul până la extrem contra învățaturii ortodoxe a fost ereticul Arie, de origine din Libia și discipol al lui Lucian din Antiohia. În cler a fost primit și hirononit ca diacon de episcopul Petru al Alexandriei, iar ca presbiter de urmașul lui Petru, de Achilla. Să nu uităm, că Alexandria era la începutul veacului al

IV-lea cel mai de seamă centru cultural și că mai ales aici s'au folosit învățații creștini de filosofie pentru dezvoltarea și demonstrarea adevărurilor creștine și că încă înainte de ieșirea pe teren a lui Arie aici s'a ciocnit curentul subordinațian cu cel ce susține unitatea ființei dumnezeiești. Arie, preot talentat, învățat moral dar și mândru și dornic de mărire și ca compatriot al monarhianului Sabelliu se simțea îndeosebi chemat pentru combaterea ereziei monarhiane. Aceasta având mare asemănare cu concepțiile religioase-filosofice păgâne a câștigat teren propriu de a se răspândi îndeosebi acum, în timpul imediat de după edictul dela Milân al lui Constantin cel mare în urma convertirii de numeroși păgâni culți.

În realitate *erezia lui Arie este dezvoltarea extremă a subordinațianismului*. Esența propozițiilor ariene cuprinde următoarele: Dumnezeu n'a fost pururea și Tată, ci era un timp când există singur fără a fi Tată. Deci Fiul nu este împreună veșnic cu Tatăl (

) ci a fost făcut în timp. Fiul nu este născut din veci din Tatăl, ci Tatăl a creat pe Fiul din nimic ca pe cea dintâi creatură a sa, prin care s'au făcut apoi toate celelalte creaturi din lume. Așa dar Tatăl și Fiul nu sunt de aceeași ființă sau consubstanțiali, ci Fiul are ființă proprie, deosebită de cea a Tatălui și creată de către Tatăl din nimic. Totuși el este cea mai nobilă creatură și singură imediată a Tatălui. Numai ca atare i-se cuvine adorare ca lui Dumnezeu și ca atare participă la mărirea dumnezească.

Vedem că *Arie adoptând principiile filosofiei filonice a făcut din Fiul o ființă mijlocie între Dumnezeu și lume, inferioară lui Dumnezeu dar mai superioară decât lumea*.

Episcopul Alexandru provocă pe Arie să renunțe la teoria s'a, dar rămânând zadarnice toate încercările sale la a. 320 sau 321 convocă un sinod în Alexandria, la care au participat aproape o sută de episcopi din Egipt și Libia. Sinodul declară teoria lui Arie ca erezie, iar dânsul și aderenții lui fură anatemiați. Cu toată condamnarea, erezia câștigă aderenți noi atât în Egipt cât și în alte părți din Orient, căci Arie plecând din Egipt se duse în Palestina, apoi în Bitinia din Asia mică răspândind erezia sa cu grai viu și prin scrieri, dintre cari cea principală este cea intitulată „ospățul” ( ). Chiar și unii dintre cei mai de seamă episcopi ai timpului îl protejau. așa Eusebiu din Cezarea Palestinei, părintele istorei bisericești și Eusebiu din Nicomedia Bitiniei. Astfel *desbinarea dintre creștini se lăși în orientul întreg*, mai ales că eră favorizată și de situația politică tulbură. Aume Constantin cel mare și coregentul său peste partea orientală a imperiului, Luciniu, la a. 322 au intrat din nou în dușmănie unul cu altul. Cel din urmă se dădu pe partea păgânilor, începând să favorizeze toate curentele potrivnice Bisericii ortodoxe, deci

cu siguranță că și arianismul a fost susținut de dânsul. Ajudat de atâtea împrejurări favorizatoare, arianismul se întări mai mult decât oricare alta dintre erezile ce au bătuit până atunci Biserica, încât nici una nu a produs turburare și desbinare atât de mare între creștini ca aceasta.

Convocarea, participanții și deschiderea sinod. Niceian.

Dar la a. 323 Constantin cel mare înfrânse definitiv pe Liciniu și ajunse singur domnitor peste întreg imperiul. Restabilind pacea politică, ca aderent sincer al creștinilor eră foarte nemulțumit din cauza dezbinării bisericești și trebuia să se gândească și la restabilirea păcii din Biserică. Spre acest scop se folosi mai întâi de mijlocirea episcopului Oziu din Corduva Spaniei, pe care-l trimise la Alexandria dându-i și o scrisoare către episcopul Alexandru și către Arie, care din urmă s'a întors în Egipt în timpul tulburărilor politice provocate de Luciniu. Însă toate încercările făcute de *Constantin rămaseră zadarnice, încât a trebuit să se gândească la remediul ultim, la întrunirea conducătorilor Bisericii întregi, adică la convocarea unui sinod ecumenic*, mai ales că și alte chestiuni, cum era schizma meletiană din Egipt și diferențele referitoare la sărbarea Paștilor, încă reclamau hotărârea forului suprem bisericesc.

Spre scopul acesta Constantin alese orașul Niceia (astăzi Isnik) din Bithynia, localitate în apropiere de reședința imperială din Nicomedia și foarte acomodată pentru comunicație pe mare cu toate părțile imperiului. Căci Constantin trimise invitații la sinod episcopilor din toate provinciile imperiului. Puse apoi la dispoziția episcopilor mijloacele de comunicație publice, cum de altfel s'a îngrijit apoi și de întreținerea membrilor sinodali în tot timpul sesiunii sinodale. Numărul episcopilor participanți la sinod s'a urcat la 318, afară de ceilalți clerici veniți ca însoțitori sau ca delegați ai episcopilor. Desigur că n'au putut veni toți episcopii Bisericii universale, chiar și Silvestru, episcopul Romei, a absentat dela sinod, dar s'au adunat episcopi cei mai respectabili, chiar mulți mărturisitori, cari au suferit chinuri pe timpul ultimei persecuții contra creștinilor, pusă la cale de împăratul Dioclețian și Galeriu. Cu un cuvânt *s'a adunat la sinod tot cece avea Biserica mai select, floarea creștinismului*. Cei mai mulți erau din provinciile orientale ale imperiului roman, mai puțini din apus, dar găsim și episcopi veniți de peste frontierele imperiului. Dintre apuseni remarcăm pe Teofil, episcopul Goților, Domnus din Stridon în Panonia, Cecilian al Cartagenei, venerabilul Oziu al Corduvei din Spania iar ca reprezentanți ai lui Silvestru al Romei au venit preoții Vicențiu și Vitus. Din părțile orientale au fost prezenți între alții episcopii scaunelor apostolice: Alexandru al Alexandriei, Eustatin

al Antiohiei și Mscariu al Ierusalimului, apoi Eusebiu al Nicomediei, Eusebiu al Cezariei din Palestina, Marcel din Ancira, făcătorii de minuni Spiridon al Trimitundeii din Cipru și Nicolae din Mira Lichiel, venerabilul mărturisitor Pafnutie din Tebaida în Egiptul de sus, Iacob din Nisibi, Hipatiu din Gangra și alții. Chiar și din numele acestor episcopi se vede, că la sinod a fost reprezentată Biserica creștină de pretutindeni, iar numărul covârșitor al episcopilor din imperiul roman față de ceilalți se explică prin faptul că în timpul acesta creștinismul este răspândit în măsură mică peste marginile imperiului roman.

Afară de episcopi au mai participat și alți clerici, parte ca reprezentanți ai episcopilor, cari n'au putut veni personal, cum au fost preoții Vicențiu și Vitus trimiși de Sîvestru al Romei, parte ca însoțitori ai episcopilor prezenți la sinod. Intre cei din urmă eră și *diaconul Atanasie († 373) din Alexandria*, care, deși tânăr în etate numai de vr'o 25 ani, prin talentul oratoric, prin erudiția teologică și prin agerimea de spirit, cu care a combătut pe arienii atât înainte de sinod cât și în cursul desbaterilor sinodale, a fost recunoscut de toți ca „cel mai puternic luptător contra arienilor”.

(Va urma.)

De vorbă cu cei rătăciți...

Cine nu cunoaște ce însemnătate are pe sate ziua curățirii și a sfințirii caselor cu sfânta Aghiasmă înainte de Bobotează. Femeile, stăpânele caselor cu 4 zile înainte încep văruierea și curățirea; căci vine părintele cu Sf. Cruce. Atâta atenție delicată acestui obicei străvechiu, încât nu arareori observi o adevărată întrecere între gospodine, năzuindu-se care de care să-și facă lăcașul mai curat și mai atrăgător.

Dar copiii cei mici cu câtă înfigurare nu așteaptă pe Părintele ca să rostească încă din prag dictonul, „sărut mâna” învățat cu adevărate amenințări. Și Doamne! ce mulțumire și fericire pe seama părinților, dacă odrasla lor s'a executat bine de rolul învățat. — Un cuvânt de laudă, de îndemn face la anul să găsești totul mai bine și frumos.

Dar pe lângă aceste momente de adevărată desfătare sufletească ni-e dat nu arareori să avem și momente îngrijorătoare. Așa mi-s'a întâmplat la Boboteaza anului 1924 să într-o casă sărăcăcioasă unde mă așteptă o femeie, nu tocmai în vârstă și mă introduse în singura odaie unde pe niște scânduri zăcea acoperită cu un straiu curățel o umbră de babă bătrână trăindu-și ultimele zile de fizie lentă.

Fac cuvenita sfințire, botez pe bătrâna de pe fața căreia radiă un zâmbet de fericire și adevărată mângâiere creștinească și mă întorc către stăpâna casei.

Cu o finută care tradează o încăpăținare î-mi răspunde: „Nu pot sărută chipul acesta cioplit!” „Cine te-a învățat că acesta e chip cioplit și nu Sf. Cruce pe care ai sărutat-o până acum de atâtea ori și pen-

tru care Isus Hristos și-a vărsat sângele pentru noi, pentru dta și păcatele dtale”. Și în felul acesta s'a început un dialog între noi.

„Uită de Prect” îmi zice femeia: eu m'am lăpădat de legea noastră și am trecut la legea nouă la „pocăiți”.

Bine femeie, îi zic eu, și ce te-a îndemnat la aceasta?

Cu aceasta întrebare i-am deschis sufletul și cu ochii în pământ, — simulând desigur o jenă — și după o formulă bine învățată dela predicatorul baptist a început cu o vădită sfială și emoție a-mi vorbi: „Eu sunt o femeie săracă n'am bani să-mi cumpăr haine scumpe și ghete ca să merg la biserică, iar aici la casa de rugăciuni alui Pavel alui Zagrielu — vecinul și predicatorul pocăit importat din America — mă duc și desculță și mai neâmbrăcată și el nu mă aruncă afară, ci mă primește cu brațele deschise și... acolo vezi Părinte mă rog lui Dumnezeu”. „Bine draga mea, asta-ți este pricina că dta nu vrei acum să săruți sf. Cruce!

În cazul acesta ești într'o mare rătăcire. Ai venit vreo-dată la sf. Biserică desculță și te-a aruncat cineva afară? N'ai văzut, că vin la biserică, și țigănci nu numai desculțe, dar chiar și zdremțoase și vezi nu le-a aruncat nimenea afară, pentru că dragul meu la sf. Biserică se merge nu să-și arate omul hainele frumoase, ci *credința și sufletul*.

Dacă dta mergi la Biserică să te rogi, atunci să n'ai grijă că ce zic femeile îmbrăcate cu podoabe; vino dta cu sufletul curat la rugăciune și cu haine simple și sărăcioase, și să ști că rugăciunea dtale va fi primită înaintea lui Dumnezeu și nu acelor cari au venit să-și arate podoabele. Dacă citești sf. Scriptură, șiți că zice: „Mai lesne este cămilei a intra prin urechile acului, decât bogatului în împărăția lui Dumnezeu”.

Iar crucea aceasta care ț-a fost păzitoare de multe rele și pe care ai făcut-o de atâtea ori, de câte ori erai în primejdie, azi nu trebuie să o batjocorești ca să nu-ți fie mai rău.

Văd că ai sf. Scriptură pe masă, te rog citește la sf. Ap. Pavel către Corinteni I. v. 18.. și caută să nu-ți fie nebunie ca și celor peritori.

Acum te las în pace, nu săruta sf. Cruce, dar îți doresc: să nu ai pace în sufletul dtale până ce nu vei zice: „Crucea este păzitoarea și ocrotitoarea mea, Doamne de cine mă voi teme”? Citește sf. Scriptură și la anul viitor să te văd așteptându-mă cu drag în pragul ușii dtale și să săruți crucea cu îndoită dragoste”.

„Apoi dacă va vrea Domnul, voi face Părinte!” î-mi-a zis femeia și am plecat mai departe.

Interesându-mă mai deaproape de femeia aceasta am aflat că a rărit cercetările adunărilor baptiste. Co-incidentă fatală, bărbatul său concubin lăptar de profesie a ajuns să fie și lăptarul meu.

Seară de seară conveniam și tot mereu îi vorbeam de rătăcirea femeii sale și căutam mijloacele ca împreună cu el să o readucem la dreapta credință. Pe bărbatul ei om vehement și brutal, l-am putut capacita că numai cu blândeța se poate readuce. El mi-a dat ascultare și lăsându-și și el unele obiceiuri nu tocmai bune, asperitățile din familie — care au contribuit mult la rătăcirea ei — s'au mai muiat și nu cu puțină mulțumire sufletească am intrat în casa lor săracă unde ea, stăpâna casei la Bobotează în anul acesta cu o îndoită evlavie s'a apropiat de sf. Cruce și a sărutat-o de două ori și pentru anul trecut.

Nași îi pus pe hârtie această întâmplare, dacă nu l'ar fi servit de îndemn tocmai ei, care s'a prezentat înaintea mea acum cu dorința de a păși la taina sf. Cununii.

Pr. Tr. Golumba.

Cerc religios în Pecica.

— Sfințire de clopote. —

Atmosfera tulbure, care în anii de după războiu s'a lăsat ca o negură întunecoasă asupra vieții patriarhale dela sate și care năpădise sufletele ca o boală contagioasă plină de microbii necredinței, a început să dispară cu încetul, lăsând să străbată prin ceața ei posomorâtă raze curate, senine, înseninând mîntea, cugetul și inima — de altă dată cuprinsă de îndoială, — a bunilor noștrii țărani dela sate.

Clipele de ispită dispar și în locul lor răsar convingeri, că numai credința poate să readucă pe om la armonia păcii și a liniștii sufletești, cu darul ei binefăcător.

Aceasta împrejurare fericită a putut să îndemne și pe credincioșii noștrii din comuna Pecica, să se cugete la împodobirea bisericii lor cu patru clopote din nou confecționate.

Preoții și popor, păstorii și turmă, uniți într'un singur gând: — dragostea către Casa lui Dumnezeu, — au reușit să aducă aceasta însemnată jertfă pe altarul sfânt al bisericii Mântuitorului!..

Satisfacția și bucuria lor au căutat să o împartă și cu alții, astfel că ziua sfințirii acestor clopote la 26 Iulie a. c. au prefăcut-o în adevărată zi de sărbătoare, imbinând actul sfințirii cu impunătoarele slujbe Dzeești săvârșite de către preoțimea adunată cu acest la cercul religios în Pecica.

Impunător și solemn a decurs serviciul divin sub pontificarea Preaon. domn Traian Vățian protopop tractual, cu asistența domnilor: D. Voniga, S. Tămășdan, P. Nemet, Ioan Popescu, Dr. Ioan Felea, Ioan I. Ardelean, D. Roșcău, Cornel Vuia, Dum. Popa și diaconul ceremonial: N. Guleșiu.

Păspunsurile liturgice le-a dat corul bisericesc din Pecica, condus cu multă dibăcie de cătră inv. Rațiu, iar strana condusă de măiestrul Lipovan și inv. Tabic a redat în mod pătrunzător de înălțătoare a bisericeii noastre.

La priceasnă preotul I. Ardelean rostește o cuvântare plină de învățături.

După sfânta liturghie urmează actul sfințirii clopotelor. Cuvântarea ocațională adânc simțită este rostită de către pâr. protopop Traian Vățian.

Atât rugăciunile înălțate către Tronul cel Ceresc, cât și cuvântările rostite, au lăsat impresii de adevărată evlavie în sufletul auditorilor.

Reasumând toate cele petrecute cu acest prilej de manifestare a vieții religioase-morale în comuna Pecica, constatăm cu multă plăcere, că acolo unde păstorii veghează cu credință asupra turmei lor și cuvântul Evangheliei este împărtășit credincioșilor cu stăruință, acolo acest „Cuvânt” — după cum ne învață Apostolul — „este viu” și lucrător și mai ascuțit de cât toată sabia ascuțită de amândouă părțile..

Fraților preoți! Ca toate cercurile noastre religioase să resume acest „Cuvânt” pentru că astăzi mai mult ca altă dată: „Vremea este a face Domnului”.. „Alfa”.

INFORMAȚIUNI.

Starea fondului de propagandă

la 6 Sept. 1925 a fost . . . . . Lei 17.700

Contribuiri noi:

1. Dr. Gheorghe Ciuhandu ases. ref.	500
2. Sava Seculin paroh Sân-Nic-mic	500
3. Ioan Cioară ref. consist.	500
4. Aurel Părvu funcț. cons.	400
5. Alexandru V. Muntean funcț. cons.	200
6. Dr. Aurel Cioban avocat Lipova	1000
7. Dr. Vasile Avramescu adv. Arad	500
8. Gheorghe Novacu pretor Lipova	1000
9. Vasile Debău paroh Lipova	500
10. Alexandru Lugojan inv. Dorgoș	100
11. Virgil Lugojan paroh Comeat	100
12. Vasile Groza paroh Dorgoș	200
13. Gheorghe Rista paroh Obabarom	100
14. Iuliu Ciugudean contabil Lipova	50
15. Teodor Neagru inv. Ususău	50
16. Mihai Moise notar Dorgoș	50
17. Silviu Lelescu paroh Bruznic	100
18. Atanasie Suciu paroh Labașinț	100
19. Ignatie Dihor paroh Zăbalț	100
20. Iuliu Onu rev. școl. Lipova	50
21. Fabriciu Manuilă protopop	300
22. Dăruiți în tas	410

Starea actuală . . . . . Lei 24.510

Stăruiți pe lângă credincioși să dăruiască pentru fondul de propagandă religioasă.

Cei ce contribuiesc pentru fondul de propagandă religioasă vor lua daruri înscutit întărind biserica lui Hristos.

Galeria Scriitorilor Bisericești.

Apel repetit, cătră toți Scriitorii Bisericești. Pe la finea anului trecut am solicitat cooperarea tuturoi scriitorilor, la opera ce o alcătuiesc sub titlul „Galeria Scriitorilor Bisericești” și care va cuprinde viața și activitatea scriitorilor Bisericești, dela veacul al 15-lea până în prezent.

Cum lucrarea, contemplată în 2 volume, e în progres spre a fi terminată, și pentru evitarea unor lacune ce ar putea obveni, în lipsa de informații complete, *repetăm apelul nostru* către toți scriitorii bisericești, care încă *n'au răspuns primului nostru apel*, ca să binevoiască cu toată urgența a ne trimite:

1. O *schifă biografică* și consemnarea operelor lor de literatură *bisericească, teologică, omiletică și pastorală*, publicate în volum, broșuri, ori prin reviste.

2. După puțină, câte un exemplar din fiecare lucrare, spre a putea face aprecierea și eventual a reproduce din ele fragmente alese.

3. Dacă eventual nu le-ați avea, rugăm a ni-se menționa *anul și locul editării, ori apariției; revista ori ziarul* în care li-s'a anunțat apariția și eventual li-s'a făcut vre-o apreciere.

4. Iar în caz că lucrările n'ar fi publicate în volum ori în broșură, ci numai în vre-un ziar ori revistă; rugăm a ni-se menționa anul și numărul revistei în care s'au publicat.

5. O fotografie mai recentă.

Răspunzând la acest apel veți face un prețios serviciu, atât nouă, ajutorându-ne în munca noastră grea, cât și literaturii noastre bisericești, pe care vrem s'o înmulțim și cu lucrarea noastră „*Galeria Scriitorilor Bisericești*”.

Pr. D. Voniga, preot-publicist
Ghioroc (lângă Timișoara).

Posta Redacției. Părintele Lungu, Șilindia. Am satisfăcut dorința sf. Tale. Mulțumim pentru făgăduință și te asigurăm că, condeiul sf. Tale este bine apreciat aici. Articolul menționat este aici, dar având material mai vechiu, îi va veni rândul numai într'unul din Nrii viitori.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante: **Chertiș**, să publică concurs cu termen de **30 zile**.

Parohia este de cl. II. cu următoarele venituri:

1. Sesiune întregită la 32 jugh., situată în 5 locuri.
2. Casă parohială. 3. Bir și stole legale.

Alesul va catehiza fără altă remunerație, va predica regulat și va plăti contribuția după beneficiul său.

Reflectanții cu calificare de cl. II își vor înainta recursurile pe calea oficiului ppt. din Buteni și vor satisface datorințelor regulamentare. Reflectanții din alte dieceze vor produce literile dimisionare și consenzul Arhiepiscopului nostru că pot recurge la aceasta parohie.

Nicolae Hada
preș. com. par.

Ioan Roșu
notarul com. par.

În conțelegere cu: *F. Roxin* protopresbiter.

—□—

1—3

Concurs repetit.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Șiștaroveț**, protopresbiteriatul Lipovei, conform ordinului consist. No. 2846/1925 se publică din nou concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „*Biserica și Școala*”.

Venitele parohiei sunt: 1. Un intravilan cu un techin. 2. Una sesiune parohială în estensiune de 30

jugh. 3. Birul legal 4. Stolele legale. 5. Întregirea dotației preoțești dela stat. 6. Casă parohială nefiind, comuna bisericească se va îngriji de locuință pentru preot până la zidirea casei parohiale.

Alesul are să predice cel puțin de două ori pe lună, să supoarte toate dările după venitul parohial și să catihizeze la școlile primare din loc.

Parohia e de clasa II se admit însă și recurenți cu calificare de clasa III-a, deci reflectanții au să dovedească că posedă calificarea corespunzătoare și să se prezinte în sf. biserică din Șiștaroveț în termenul concursual în vre-o Duminică ori sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice observând strict dispozițiunile Ș-lui 33 din Reg. pentru parohii.

Recursurile ajustate cu documentele recerute și atestat despre eventualul serviciu prestat se vor înainta P. On. oficiu protopopesc ort. rom. din Lipova în termenul concursual.

Cei din altă dieceză au să dovedească că posedă binecuvântarea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

Șiștaroveț, din ședința Comitetului parohial ort. român.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Mănuila*, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante (a III-a) din **Socodor** jud. Arad prin aceasta să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „*Biserica și Școala*”.

Beneficiul constă din: 1. Una sesiune parohială în estensiune de 36 jugh. cad. 2. Birul legal, conform concluzului Ven. Consistor de sub Nr. 1019/1925 3. Stolele legale și 4. Întregirea dotației preoțești dela Stat.

Alesul preot este obligat a-și plăti toate dările după beneficiul său și a catehiza fără onorar special dela parohie, la școlile din comună, unde va fi ordonat de superioritatea sa.

Parohia e de cl. I. Dela recurenți se cere calificarea normală în concluzul Sin. eparhial No. 84/1910. Reflectanții din alte dieceze numai cu învoirea Ven. Consistor diecezan pot concura.

Concurenții, după ce vor dovedi protopopului concernent îndreptățirea și calificarea cerută pe lângă observarea strictă a dispozițiilor din Ș. 33 din Reg. pentru parohii, se pot înfățișa în sf. biserică din Socodor, spre a cântă, oficia și cuvântă, precum și spre a face cunoștința alegătorilor.

Rugărilor de concurs ajustate cu documentele necesare și cu atestat de serviciu de până acum, se vor înainta în termenul concursual protopopului ort. rom. din Chișineu (jud. Arad).

Din ședința comitetului parohial din Socodor dela 21 Iunie 1925.

Petru Marsieu
paroh-preș. com. par.

Ioan Popovici
notar com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu*, protopop.

—□—

2—3

În conformitate cu ordinul Ven. Consistor No. 1619/1925 se publică concurs cu termen de **45 zile** dela prima apariție în „*Biserica și Școala*” pentru îndeplinirea postului de capelen temporal cu dreptul de succesiune pe lângă parohul deficient Valeriu

Magdu din Ecica (Ecka, jud. Torontal; Reg. S. H. S.). Parohia este de cl. I.

Venitele parohiei sunt:

1. Una sesiune parohială constătoare din 30 jugh. cad. pământ arător.

2. 250 dinari până la regularea definitivă a birului.

3. Stolele legale. — Casă parohială nu este.

Din venitele înșirate capelanul va beneficia jumătate având să supoarte toate dările publice după beneficiul său și să catehizeze la școlile primare din comună.

Dela reflectanți se cere cvalificațiune de clasa I. conform concluzului sinodului eparhial Nrul 84/1910.

Recursele ajustate regulamentar se vor adresa către comitetul parohial din Ecica și se vor înainta oficiului parohial din Sarca. (Sarca, j. Torontal; Reg. S. H. S.) iar reflectanții, pe lângă abservarea strictă a §. 33 din Regulamentul pentru parohii se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Ecica, ca să-și arate dexteritatea în cele rituale și oratorie. Concurenții din alte dieceze vor avea să producă act de legitimare dela Prea Sfinția Sa Di Episcop al Aradului, că pot recurge.

Din ședința comitetului parohial din Ecica, ținută la 30 Iulie 1925.

Iovan Magda m. p.
președinte.

Valeriu Ghilezan m. p.
notar.

În conțelegere cu: Gherasim Andru m. p.
adm. tractual

—□—

5—6

Concurs.

Consistorul ort. rom. din Arad. publică concurs pentru înaintarea ofertelor în ce privește pictarea icoanelor necesare pe iconostasul dela capela internatului diecezan de fete din Arad.

Seria icoanelor de pictat și dimensiunile lor se pot vedea în cancelaria senatului episcopesc dela Consistorul din Arad. Reflectanții la aceste lucrări de odată cu ofertele lor vor prezenta Consistorului vre-o icoană de model pictată de dâșii.

La pictarea icoanelor de sub întrebare pot reflecta numai acei pictori, cari vor dovedi în scris, că dela Ministerul Cultelor și Artelor—Comisiunea Monumentelor Istorice au autorizația de a picta icoane sfinte.

Pentru participarea la acest concurs, reflectanții nu pot pretinde nici un fel de spese dela Consistorul nostru.

Ofertele se vor înainta la adresa Consistorului ort. rom. din Arad, până în 15 Septemvrie a. c.

Arad, din ședința cons. a Senatului episcopesc ținută la 22 August 1925.

Consistorul ort. rom. din Arad.

Concurs de licitație.

Pentru repararea externă și internă a edificiului bisericii ort. române din Igrîș, jud. T.-Torontal, precum și pentru repararea îngrăditurii de zid din jurul bisericii, în baza devizului de spese aprobat de Ven. Consistor ort. rom. din Arad sub Nr. 3018/1925, se va ținea licitație cu oferte închise la 20 Septemvrie

a. c. la orele 4 p. m. în localitatea școalei confesionale ort. rom. din Igrîș.

Devizul de spese și celealalte condiții se pot vedea la oficiul parohial.

Reflectanții vor înainta oferte închise la adresa comitetului parohial până la 20 Septemvrie a. c. orele 3 p. m. și vor depune vadiu 5% din prețul strigării la mâinile episcopului înainte de licitație.

Licitanții nu pot pretinde nici un fel de spese dela comuna bisericească pentru participare la licitație.

Spesele devizului de spese va cădea în sarcina întreprinzătorului care va prelua lucrul.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrările acelu întreprinzător, în care va avea mai mare încredere.

Igrîș, la 8 Septemvrie 1925.

Comitetul parohial.

Licitație minuendă.

În baza înaltei rezoluțiuni a Ven. Consistor ort. rom. din Arad cu Nr. 2649/1925, prin aceasta se escrie licitațiune minuendă, care se va ținea Luni în 14 Septemvrie 1925, în comuna Pustiniș, plasa Giulvăz, jud. T.-Torontal, în localul școalei de stat la orele 2 p. m. pentru darea întreprinderii a zidirei sf. biserici noi, ort. rom. din Pustiniș.

Prețul de esclamare e 1.560.000 Lei.

Reflectanții cari numai diplomați pot să fie își vor înainta ofertele în plic închis, adnexând vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrările de zidire acelu întreprinzător în care va avea mai mare încredere și garanță, fără considerare la rezultatul licitației.

Reflectanții nu pot reclama spese de drum sau diurne pentru participarea la licitație.

Condițiunile speciale și devizul speselor de zidire se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. din Pustiniș, în fiecare zi până în preziua termenului fixat pentru licitațiune.

Pustiniș, la 1 Septemvrie 1925.

Comitetul parohial.

AVIZ. Cu onoare aduc la cunoștință onoratului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Românului Nr. 7, am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; construiesc orice planuri de casă, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cloban,
arhitect.

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial

Censurat: Prefectura Județului.